T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2022/607
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 23.6.2022/17
Karar Numarası	: 2022/411
Başvuran	: H.T
Başvuran Vekili	: --
Adres	:
Muhatap Kurum/Kişi	: --
Muhatap Adres	: --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. 5525 sayılı Memurlar ile Diğer Bazı Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun'la silahlı kuvvetlerden ve memurluktan atılanların hakları iade edilirken emniyet personelinin kapsam dışı bırakılması nedeniyle 28 Şubat döneminde son verilen görevine iade edilmediği iddiasıyla konu hakkında yasal düzenleme yapılması talebine ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran, … İmam Hatip Lisesinde okuduğunu, 1989 yılında mezun olup … Polis Kolejine girdiğini, 1993 yılında … başladığını ve 1997 yılında mezun olduğunu, eğitim hayatı boyunca … yapılanmasından uzak durduğunu, 1997 yılında … Emniyet Müdürlüğünde komiser yardımcısı olarak göreve başladığını, farklı birimlerde üç sene kadar çalıştığını, 2000 senesinde 28 Şubat süreci sonrası açığa alındığını, 6 aylık sorgulamanın sonucunda … Yüksek Disiplin Kurulunun … tarihli ve … sayılı kararı ile laikliğe aykırı tutum ve davranışlarda bulunmak suçundan meslekten ihraç edildiğini, açığa alınma sürecinde evinde arama yapan polislerin 15 Temmuz 2016 tarihinden sonra vatana ihanet suçundan meslekten ihraç edilerek hapis cezasına çarptırıldığını, 22.06.2006 tarih ve 5525 sayılı Memurlar ile Diğer Bazı Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun ile silahlı kuvvetlerden ve diğer memurluklardan atılanlara haklarının iade edildiğini, ancak Kanun'da emniyet sınıfına dâhil personel ile çarşı mahalle bekçileri hakkında verilen meslekten çıkarma cezaları hariç ibaresi yüzünden kendisine özlük haklarının iade edilmediğini, söz konusu ibarenin … mensubu kişiler nedeniyle konulduğunu, kendisinin … mensubu olmamasına rağmen haksızlığa uğradığını, bu konuya dair birçok kez BİMER ve CİMER'e başvuruda bulunduğunu, Kurumumuza 08.03.2021 tarihli bir başvurusunun olduğunu, ancak netice alamadığını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesi için gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri başlıklı 87'nci maddesi: *"Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; (...)"* hükmünü içermektedir.

4. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde: *"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."* denmektedir.

5. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde: *"İnsan hakları ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* (g) bendinde: *"ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"*; (i) bendinde: *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* ve (l) bendinde: *"Kamuoyunu bilgilendirmek, düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde görev alanına ilişkin özel raporlar yayımlamak"* Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Aynı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinde: *"(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."* hükmü yer almaktadır.

7. 5525 sayılı Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affi Hakkında Kanun'un "Disiplin affının kapsamı" başlıklı 1'inci maddesine göre: *"(1) Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit veya nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçlar veya istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçları sebebiyle görevleriyle sürekli olarak ilişik kesilmesi sonucunu doğuran disiplin cezaları ile 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 68 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerine göre verilmiş yer değiştirme cezaları ve 69 uncu maddesine göre verilmiş meslekten çıkarma cezaları ile emniyet hizmetleri sınıfına dahil personel ile çarşı ve mahalle bekçileri hakkında verilen meslekten çıkarma cezaları hariç olmak üzere; kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bu görevlerde bulunmuş olanlar hakkında 23/4/1999 tarihinden 14/2/2005 tarihine kadar işlenmiş fiillerden dolayı verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile affedilmiştir."*

8. İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler'in (Paris Prensipleri) 3'üncü maddesinde ulusal kurumlarla ilgili "*Hükümete, parlamentoya ve diğer ilgili bütün organlara, bunların talebi üzerine veya kendi inisiyatifleriyle, insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildirir, tavsiyelerde bulunur, öneriler ve raporlar sunar; ulusal kuruluşlar bunları kamuya açıklamaya karar verebilir(...)"* hükmüne yer verilmiştir.

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'ıncı maddesinde: *"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."* ifadesi yer almaktadır.

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi: *"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir. "* hükmünü haizdir.

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'ıncı maddesinde: *"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."* ifadesi yer almaktadır.

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi: *"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48' inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."* şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. Yine 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, kamuoyunu bilgilendirme, düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde görev alanına ilişkin özel raporlar yayımlamak Kurumumuzun görevleri arasında sayılmıştır. Ayrıca Paris Prensipleri'nin 3'üncü maddesinde ulusal insan hakları kurumlarının hükümete, parlamentoya ve diğer ilgili bütün organlara, söz konusu organların talebi üzerine veya kendi inisiyatifleriyle, insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildireceği, tavsiyelerde bulunacağı, öneriler ve raporlar sunacağı hüküm altına alınmıştır.

16. Bu çerçevede Kurumumuz tarafından, başvuranın 08.03.2021 tarih ve 2021/264 numaralı başvurusu da dahil olmak üzere benzer konularda yapılmış olan bireysel başvurulardan hareketle yapılan resen inceleme neticesinde Şubat 2022 tarihinde; "28 Şubat Sürecinin İnsan Hakları Bağlamında İncelenmesi" başlıklı rapor hazırlanmıştır. Söz konusu raporun "28 Şubat Döneminde Görevlerine Son Verilen Kişilerin Yaşamış Olduğu Mağduriyetler" başlığı altında başvuru konusuna ilişkin detaylı değerlendirmeler yapılmış, "Sonuç ve Tavsiyeler" başlığı altında ise; *"Geriye dönük hak kayıplarının giderilmesini engelleyen istisnai uygulamalardan kaynaklı ihlallerin giderilmesi için yasal düzenleme yapılması; kamu görevlilerinin kamu görevinden çıkarıldıkları tarih ile kamu görevine yeniden atandıkları veya emeklilik hakkını elde ettikleri tarih arasında, kadro unvanları itibariyle ödenmesi gereken maaş, ücret, ek ödeme, özel hizmet tazminatı ve ilave tazminat gibi adlar altındaki mali haklarının ödenmesi"* yönünde tavsiyede bulunulmuştur.

17. Başvuran dilekçesinde, Komiser Yardımcısı olarak görev yaptığı sırada 28 Şubat süreci sonrası açığa alındığını, … Yüksek Disiplin Kurulunun … tarihli ve … sayılı kararı ile laikliğe aykırı tutum ve davranışlarda bulunmak suçundan meslekten ihraç edildiğini, 5525 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemede emniyet hizmetleri sınıfının kapsam dışı bırakıldığı için görevine iade edilmediğini, özlük haklarının verilmediğini iddia etmekte ve haklarının iadesi için yasal düzenleme yapılması talebinde bulunmaktadır.

18. Anayasa'nın 87'nci maddesinde; yasama yetkisinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan; kural koymak, yani genel, sürekli, objektif, kişisel olmayan işlemler yapmak yasama yetkisi kapsamında kalmaktadır.

19. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

20. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, talebin yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, kanunlara ilişkin düzenleme yapma görevinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu; 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır. Bununla birlikte başvuru konusu hakkında Kurumumuz tarafından hazırlanan raporda başvuranın talebi doğrultusunda ilgili kurum ve kuruluşlara tavsiyelerde bulunulmuştur.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

23.06.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye